

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

УДК 343.54

Небитов А. А. – доктор юридичних наук, начальник Головного управління Національної поліції в Київській області, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8493-3064>

Запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні

Мета статті полягає в здійсненні комплексного аналізу особливостей роботи правоохоронних органів та інших зацікавлених суб'єктів у сфері запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні з подальшим формуванням й оприлюдненням для фахового обговорення власного бачення перспектив розв'язання проблеми. *Методологія.* З урахуванням визначеної мети, специфіки об'єкта й предмета дослідження обрано відповідний методологічний інструментарій. Методологічну основу статті становить діалектичний підхід до аналізу ситуації в Україні та поза її межами. Під час проведення дослідження використано систему методів наукового пізнання: методи формальної логіки (абстрагування, аналогія, дедукція, індукція, синтез) для детального з'ясування змісту розглядуваних питань; емпіричний – для проведення експериментального дослідження й інтерв'ювання експертів; метод системного аналізу – з метою визначення напрямів запровадження інноваційних підходів до розв'язання проблеми; теоретичний – у процесі вивчення наукової та навчально-методичної літератури; моделювання – у дослідженні визначених об'єктів за допомогою моделювання їхніх окремих ознак. **Наукова новизна** зумовлена необхідністю вдосконалення усталених форм і методів правоохоронної діяльності. Обґрунтовано необхідність запровадження нового інструментарію в протидії злочинності, а також використання якісно нових та інноваційних підходів для належного виконання визначених завдань. **Висновки.** Запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні спрямоване на зменшення кількості вчинення протиправних діянь у зазначеній сфері шляхом поліпшення соціально-економічної ситуації в країні, зміцнення морально-психологічної та духовної складових життя громадян. Державна політика запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні передбачає подолання об'єктивних і суб'єктивних передумов для сексуальної експлуатації та реалізується шляхом цілеспрямованої діяльності всіх інститутів суспільства з усунення, обмеження й нейтралізації факторів, що детермінують існування таких явищ.

Ключові слова: запобігання злочинності; загальносоціальний рівень; сексуальна експлуатація; торгівля людьми.

Вступ

Необхідність ужиття комплексних заходів щодо запобігання протиправним діям, пов'язаним із сексуальною експлуатацією, обґрунтована вимогами чинного законодавства. Так, згідно зі ст. 1 КК України, одним із визначальних завдань держави є правове забезпечення охорони прав і свобод людини й громадянина від злочинних посягань, а також запобігання злочинам. Із цього приводу слушно зауважує Є. О. Гладкова (Hladkova, 2014), що актуальності набуває проблема запобіжної діяльності, яка становить комплекс складних, суперечливих за змістом, неоднозначних за наслідками процесів організаційного реформування, докорінної трансформації суспільних відносин. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальною експлуатацією, має стати пріоритетним напрямом, адже саме недопущення їх учинення дає змогу уникнути суспільно небезпечних наслідків.

Мета і завдання дослідження

Науковому вивченню широкого спектру питань, пов'язаних із запобіганням аналізованого виду злочинів, приділяли увагу такі вчені, як Н. П. Бочкор, В. В. Василичук, В. І. Воронов, В. Я. Горбачевський, О. М. Джу́жа, О. М. Ємець,

К. Б. Левченко, Л. Г. Ковальчук, І. Є. Конченкова, С. С. Чернявський та ін.

Запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні стало предметом розгляду в працях, присвячених проблемі протидії торгівлі людьми. Зокрема, ідеться про дослідження Г. Галагана (Callahan, 2016), А. Р. Свєрдлик (Sverdlick, 2014), Ш. Джелі (Jelley et al., 2019), С. Рамдан (Ramdan, Stewart, Hill, & Mattison et al., 2015), С. Ріва (Riva, 2019).

Попри це, проблема подолання сексуальної експлуатації не втрачає актуальності донині, чим зумовлена доцільність продовження наукових досліджень у цій сфері. Отже, у цій публікації слід розглянути особливості роботи правоохоронних органів та інших зацікавлених суб'єктів щодо запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні, а також оприлюднити власне бачення щодо перспектив розв'язання означеної проблеми.

Виклад основного матеріалу

Загалом запобігання злочинів визначають як систему заходів економічного, соціально-культурного, виховного і правового спрямування, до яких вдаються державні органи та громадські організації в боротьбі зі злочинністю й усуненні її

причин (Sukharev et al., 1987). Складовою цих заходів є законодавство та практична діяльність правоохоронних органів, безпосередньо суду, що застосовує специфічні заходи боротьби зі злочинністю – кримінальне покарання. Попереджувальна діяльність має ґрунтуватися на певних принципах, ключовими з яких є:

– законність – дотримання вимог закону абсолютно всіма суб'єктами;

– гуманність – захист гідності й інтересів людини шляхом очищення її духовного світу від антисуспільних установок, орієнтацій, усунення чинників деформації особи;

– наукова обґрунтованість – використання форм, методів і засобів попереджувальної діяльності, розроблених та рекомендованих наукою;

– демократизм – активна участь у протидії злочинності державних органів, громадських формувань та окремих громадян;

– диференціація – урахування специфіки факторів, що детермінують злочинність шляхом криміногенного впливу на особу, а також індивідуальних особливостей правопорушників;

– своєчасність – випереджальне проведення превентивних заходів, що не дадуть можливості вчинити злочин;

– плановість – здійснення діяльності за відповідною програмою, а не спонтанно;

– комплексність – використання різноманітних форм, методів і засобів попередження, спрямованих не лише на злочинність, а й на ті соціальні, економічні, політичні, духовні та інші фактори, які її спричиняють (Dzhuzha et al., 2002).

Запобігання злочинності в широкому значенні трактують як історично сформовану систему подолання об'єктивних і суб'єктивних передумов злочинності, що набуває реалізації шляхом цілеспрямованої діяльності всіх інститутів суспільства щодо усунення, зменшення та нейтралізації факторів, які детермінують існування злочинності та вчинення злочинів. У вужчому, прикладному значенні запобігання злочинам є діяльністю, спрямованою на недопущення їх учинення шляхом виявлення й усунення причин та умов, які сприяють їх учиненню, здійснення впливу на осіб, схильних до їх учинення. Обґрунтованою є позиція О. М. Литвинова (Lytvunov, 2008) щодо розуміння заходів загальносоціального (державного) спрямування як сукупності ефективних дій соціально-економічного, правового, ідеологічного, організаційно-управлінського, культурно-виховного змісту, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин, усунення чи нейтралізацію детермінант злочинності. Заходи загального державного запобігання злочинності не обмежуються суто предметом кримінологічної науки, оскільки спрямовані на вирішення ширшого кола питань економічного, соціального, морально-психологічного та правового змісту.

До основних цілей загальносоціального запобігання злочинності слід віднести: подолання чи обмеження криміногенно небезпечних суперечностей у суспільстві, поступове викорінення відомих ще з біблійних часів негативних явищ, створюваних політичними, економічними, психологічними, ідеологічними, міжнаціональними й іншими чинниками виникнення криміногенного потенціалу в суспільстві (економічні й політичні кризи, небезпечне майнове розшарування населення, необґрунтоване й навіть злочинне збагачення певних верств, безробіття, затримування заробітної плати, існування на межі виживання, занепад моралі, проституція, наркоманія, алкоголізм, безпритульність тощо). Ефективність загальносоціального запобігання злочинності може бути забезпечена виваженою та цілеспрямованою соціально-економічною політикою держави (Holina, 2011). Загальносоціальні заходи пов'язані з найбільш значущими та довгостроковими видами соціальної діяльності, що реалізуються в процесі виконання широкомасштабних соціальних завдань. Розв'язання суперечностей суспільного розвитку, його проблем і складнощів, прорахунків соціального управління є одночасно економічною, політичною, ідеологічною, соціально-психологічною та правовою основою для усунення, послаблення й нейтралізації процесів і явищ, які детермінують злочинність. До загальносоціальних заходів запобігання злочинності належать передусім зміни в соціально-економічній сфері, спрямовані на підвищення життєвого рівня членів суспільства, поліпшення умов їх життя (Dzhuzha et al., 2009).

Загальносоціальним заходам притаманні масштабність, всеосяжність і різнобічність, комплексність, взаємозалежність, безперервність. Вони охоплюють широкий спектр сфер життєдіяльності нації. Наприклад, у соціальній сфері йдеться про усунення виразного соціального розшарування суспільства; підтримку незможних громадян; забезпечення належних умов для соціалізації особистості; подолання її соціального відчуження; обмеження негативних наслідків безробіття, вимушеної міграції людей тощо. У правовій сфері – це вдосконалення законодавства, безпосередньо не спрямованого на запобігання злочинності, а такого, що має предметом правове регулювання різноманітних суспільних відносин (трудових, сімейних тощо), які в нормативно не упорядкованому стані можуть набувати криміногенної ролі (Dzhuzha et al., 2011).

Загальносоціальне запобігання злочинності – це, насамперед, комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, спрямованих на подальший розвиток і вдосконалення суспільних відносин, а також усунення чи нейтралізацію причин та умов злочинності. Запобіжний потенціал цієї діяльності поля-

гає в тому, що вона протидіє негативним явищам і процесам, які сприяють відтворенню або збільшенню кількості злочинів, стимулює законослухняну поведінку людини. Позитивний ефект є наслідком виваженої соціальної політики, здійснюваної не лише з метою безпосереднього запобігання злочинності, а спрямованої, передусім, на виконання загальних економічних і соціальних завдань держави. Загальносоціальне запобігання злочинності зменшує соціальні суперечності, криміногенне протистояння різних верств населення, рівень безробіття, підвищує стандарт життя громадян, створює необхідні умови для легалізованого одержання ними достатніх прибутків, сприяє формуванню міцного базису для повноцінного функціонування всіх соціальних сфер, виховання та контролю дітей і молоді, оздоровлення морального клімату в суспільстві, утвердження високих моральних цінностей у ньому, додержання демократичних засад тощо. Прогресивні соціальні програми спрямовані на утвердження законності, поваги до конституційних прав і свобод людини, зміцнення громадського порядку, дисципліни, розв'язання проблем поєднання громадських, виробничих, сімейно-побутових інтересів жінок і сім'ї, соціальної адаптації маргінальних верств населення тощо (Holina et al., 2014).

Під час реалізації загальносоціальних заходів має бути забезпечено нормальну, тобто правомірну, поведінку всіх членів суспільства. Здійснюється стримувальний від правопорушень вплив на всіх осіб, який має своїм джерелом соціальні, зокрема й правові, норми, відповідну поведінку державних органів, громадських організацій та окремих осіб (Yosuriv, 2010). До загальних форм впливу науковці відносять:

- видання законодавчих актів;
- інформування широких верств населення через засоби масової інформації про відповідальність за злочини;
- поліпшення соціальних та економічних умов, що впливають на життєдіяльність населення;
- розбудову державних інституцій, які здійснюють боротьбу зі злочинністю (Dzhuzha et al., 2011).

Наукова новизна

Отже, запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні передбачає запровадження відповідного правового забезпечення. Національне законодавство України щодо запобігання сексуальній експлуатації відповідає міжнародним зобов'язанням держави. Україна приєднується до міжнародних договорів, приймає власні закони, а також підзаконні нормативно-правові акти, що слід розглядати в контексті загальносоціального запобігання сексуальній експлуатації.

Нормативно-правову базу в аналізованій сфері формують: Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами 1949 року; Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року (Палермська конвенція), яку доповнює Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї; Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства 2007 року. Кожен із цих документів, попри зовнішню схожість, різниться, зокрема, сферою застосування. Конвенції Ради Європи є ширшими, порівняно з Протоколом ООН про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, адже охоплюють всі форми торгівлі людьми, внутрішньо-державні або транснаціональні, пов'язані чи не пов'язані з організованою злочинністю. Водночас Протокол ООН підписано й ратифіковано більшою кількістю країн, він діє майже в усьому світі, а не лише в певних регіонах.

В Україні немає спеціального закону про запобігання сексуальній експлуатації, адже правовідносини в зазначеній сфері регламентовані іншими законами. Передусім ідеться про закони України «Про захист суспільної моралі» та «Про протидію торгівлі людьми». Останній також охоплює питання, пов'язані з наданням допомоги потерпілим від такої протиправної діяльності особам. Кримінальне законодавство України не визначає сексуальну експлуатацію як окремий злочин, адже передбачає відповідальність за протиправні діяння, пов'язані з нею. Передусім це торгівля людьми, метою якої зазвичай постають сексуальна експлуатація (ст. 149 КК України), ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів (ст. 301 КК України), створення або утримання місць розпусти і звідництво (ст. 302 КК України), сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією (ст. 303 КК України) (Kriminalnyi kodeks, 2001). Слід також зауважити про підзаконні документи, зокрема ті, які відображають рішення Уряду України щодо запобігання сексуальній експлуатації. Так, відповідними постановами Кабінету Міністрів України затверджено Державну цільову соціальну програму протидії торгівлі людьми та Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини», що містять низку положень щодо запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні.

Важливим аспектом загальносоціального запобігання злочинності є розроблення й запровадження наукових програм з вивчення факторів ризику стосовно поведінки, що відхиляється від

норми. Вивчення специфіки факторів злочинної поведінки є проміжною ланкою між теоретичним кримінологічним вивченням злочинності й практичною організацією запобігання, тобто безпосередньою реалізацією теоретичних положень (Hladkova, 2014). В Україні, крім представників органів влади, активну участь у формуванні державної політики щодо запобігання сексуальній експлуатації, передусім дітей, беруть численні неурядові організації, зокрема Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна» (Bochkor et al., 2014). Реалізація державної політики щодо загальносоціального запобігання сексуальній експлуатації може відбуватися шляхом здійснення певних заходів, як-от:

– освітня робота з молоддю та батьками в закладах освіти, що може здійснюватися в межах варіативної частини освітніх програм, тобто факультативно;

– організація навчання представників органів державної влади з питань запобігання сексуальній експлуатації. Цей вид діяльності здійснюють органи державної влади, переважно тісно співпрацюючи з громадськими та міжнародними організаціями. Можливе впровадження в програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти навчальних курсів з проблем запобігання сексуальній експлуатації;

– інформаційна та просвітницька діяльність, спрямована на підвищення рівня обізнаності із цією проблемою широкого кола громадян. Органи державної влади спільно з громадськими та міжнародними організаціями можуть розповсюджувати листівки й інформувати населення за допомогою білбордів.

Висновки

Дослідження питання про запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні дає підстави для певних висновків. Так, запобігання сексуальній експлуатації на загальносоці-

альному рівні спрямоване безпосередньо не на недопущення конкретних фактів сексуальної експлуатації певними людьми, а на зменшення кількості вчинення протиправних діянь у розглядуваній сфері шляхом поліпшення соціально-економічної ситуації в країні, морально-психологічної та духовної складових життя громадян. Державна політика запобігання сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні передбачає подолання об'єктивних і суб'єктивних передумов для сексуальної експлуатації та реалізується шляхом цілеспрямованої діяльності всіх інститутів суспільства з усунення, обмеження та нейтралізації чинників, які детермінують існування зазначених явищ. Загальносоціальні заходи запобігання сексуальній експлуатації охоплюють роботу за соціально-економічним, правовим, ідеологічним, організаційно-управлінським і культурно-виховним напрямками.

У запобіганні сексуальній експлуатації на загальносоціальному рівні варто акцентуватися на вивченні правового забезпечення такої роботи, адже інші загальносоціальні заходи такого спрямування переважно здійснюються під час проведення загальносоціальних заходів запобігання злочинності загалом. Водночас удосконалення правового забезпечення запобігання сексуальній експлуатації можливо розглядати не лише в контексті вдосконалення законодавчого регулювання запобігання будь-яким злочинам, а й в аспекті розроблення та прийняття спеціальних нормативно-правових актів, орієнтованих на запобігання вчиненню певних дій, пов'язаних саме із сексуальною експлуатацією людини. Законодавству України у сфері запобігання сексуальній експлуатації властива не статичність, а динамічність, пов'язана особливостями суспільного життя. Це означає, що законодавство змінюється відповідно до сучасних вимог, щоб у правовому сенсі якнайповніше врегульовувати різні правовідносини, пов'язані із запобіганням сексуальній експлуатації та допомогою потерпілим особам.

REFERENCES

- Bochkor, N.P., Kovalchuk, L.H., & Konchenkova, I.Ye. (et al.). (2014). *Seksualna ekspluatatsiia ditei v Ukraini: stan ta zakhody z protydyi* [Sexual Exploitation of Children in Ukraine: Status and Countermeasures]. Kharkiv: Prava liudyny [in Ukrainian].
- Callahan, G. (2016). *More Than A Movement: Unpacking Contemporary Anti-Human Trafficking Efforts in Washington*. D.C. Dissertation. doi: 10.13016/M2FR3D.
- Dzhuzha, O.M., Kondratiev, Ya.Yu., & Kulyk, O.H. (et al.). (2002). *Kryminolohiia* [Criminology]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Dzhuzha, O.M., Vasylevych, V.V., & Hida, O.F. (et al.). (2011). *Profilaktyka zlochyniv* [Crime prevention]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
- Dzhuzha, O.M., Vasylevych, V.V., & Kolb, O.H. (et al.). (2009). *Kryminolohiia* [Criminology]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
- Heather, Th. (2018). *Human Trafficking: Reframing Expectations*. Department of Religious Studies: University of Virginia. doi: 10.18130/V34T6F30T.
- Hladkova, Ye.O. (2014). Pytannia zahalnosotsialnoho zapobihannia zlochynnosti [Issues of community-based crime prevention]. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy, Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, 7, 101-105 [in Ukrainian].

- Hladkyi, V.V. (2019). Zviazok torhivli liudmy z koruptsiieiu [Corruption trafficking in human beings]. *Vyshcha osvita - studentska nauka - suchasne suspilstvo: napriamy rozvytku, Higher education - student science - modern society: directions of development: Proceedings of the International Students Scientific and Practical Conference* (pp. 85-89). Kyiv: Mizhnar. nauk.-tekh. un-t im. akad. Yu. Buhai. doi: 10.5281/ZENODO.3235701 [in Ukrainian].
- Holina, V.V. (2011). *Zapobihannia zlochynnosti (teoriia i praktyka) [Crime Prevention (Theory and Practice)]*. Kharkiv: Nats. yuryd. akad. Ukrainy [in Ukrainian].
- Holina, V.V., Holovkin, B.M., & Valuiska, M.Yu. (et al.). (2014). *Kryminolohiia: Zahalna ta Osoblyva chastyny [Criminology. Common and Special parts]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Jelley, S., Sierra, B., & Ashley, M. (et al.). (2019). *Human Trafficking*. doi: <https://doi.org/10.25611/rjxh-ha75>.
- Katsanis, S., Felini, M., Kim, J., Minear, M., Chandrasekharan, S., & Wagner, J. (2017). Perspectives of Women in Prostitution diversion program on DNA Collection for a High-Risk DNA Database. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 12, 111-128. doi: 10.5281/ZENODO.781621.
- Kryminalny kodeks Ukrainy: vid 5 kvit. 2001 r. No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001, No. 2341-III]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].
- Lytvynov, O.M. (2008). Zahalnosotsialnyi vektor u mekhanizmi protydii zlochynnosti ta faktory, shcho yoho obumovliuiut [The social vector in the mechanism of combating crime and the factors that cause in]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu vnutrishnikh sprav, Bulletin of the Kharkiv National University of Internal Affairs*, 41, 111-117 [in Ukrainian].
- Murray, C. (2019). Technology and Child Sex Trafficking: A Comparative Study Of The United States, Venezuela, And The Philippines. *Plan II Honors Theses - Openly Available*. doi: 10.26153/TSW/2591.
- Odnolko, I.V. (2013). Teoretychni zasady zapobihannia zlochynnosti [Theoretical principles of crime prevention]. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo, Legal Bulletin. Air and space law*, 4, 141-145 [in Ukrainian].
- Ramdan, S., Stewart, A., Hill, K., & Mattison, K. (2015). *Human Trafficking*. doi: 10.13140/RG.2.1.3645.2728.
- Riva, S. (2019). Listening to the Girls of Benin City: Human Rights, Trafficking and Victimhood in the Italian Sex Industry. *Institute for the Study of Human Rights*. doi: 10.7916/D8-VJEJ-8888.
- Steadham, A. (2014). Human trafficking in Utah, America and the world. *Honors thesis*. University of Utah. doi: 10.26053/0H-0P4Q-R6G0.
- Sukharev, A.Ia., & Boguslovskiy, M.M. (et al.). (1987). *Iuridicheskii entsiklopedicheskii slovar [Law Encyclopedic Dictionary]* (2nd ed., rev.). Moscow [in Russian].
- Sverdlick, A.R. (2014). *Human trafficking*. Rutgers: The State University of New Jersey. doi: 10.7282/T36D5R20.
- West, A.E. (2014). Invisible children: an exploratory examination of child trafficking in the united states. University of Utah. doi: 10.26053/0H-5Z5M-WDG0.
- Yosypiv, A.O. (2010). Zahalnosotsialna, spetsialno-kryminolohichna ta individualna profilaktyka zlochynnosti: pravovi aspekty [Social, Special Criminological and Individual Crime Prevention: Legal Aspects]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav, Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*, 1, 315-324 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Сексуальна експлуатація дітей в Україні: стан та заходи з протидії / [Н. П. Бочкор, Л. Г. Ковальчук, І. Є. Конченкова та ін.]. Харків : Права людини, 2014. 64 с.
- Callahan G. More Than A Movement: Unpacking Contemporary Anti-Human Trafficking Efforts in Washington : D. C. Dissertation. 2016. 243 p. doi: 10.13016/M2FR3D.
- Кримінологія : підручник / [О. М. Джужа, Я. Ю. Кондратьєв, О. Г. Кулик та ін.]. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
- Профілактика злочинів : підручник / [О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гада та ін.]. Київ : Атіка, 2011. 720 с.
- Кримінологія : навч. посіб. / [О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб та ін.]. Київ : Атіка, 2009. 312 с.
- Heather Th. Human Trafficking: Reframing Expectations. Department of Religious Studies : University of Virginia, 2018. 68 p. doi: 10.18130/V34T6F30T.
- Гладкова Є. О. Питання загальносоціального запобігання злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2014. № 7. С. 101–105.
- Гладкий В. В. Зв'язок торгівлі людьми з корупцією. *Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку* : матеріали Міжнар. студ. наук.-практ. конф. (Київ, 19 квіт. 2019 р.). Київ : Міжнар. наук.-техн. ун-т ім. акад. Ю. Бугая, 2019. С. 85–89. doi: 10.5281/ZENODO.3235701.
- Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
- Кримінологія. Загальна та Особлива частини : підручник / [В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.]. Харків : Право, 2014. 513 с.
- Human Trafficking / [S. Jelley, B. Sierra, M. Ashley et al.]. Rice University, 2019. 18 p. doi: 10.25611/RJXH-HA75.
- Katsanis S., Felini M., Kim J., Minear M., Chandrasekharan S., Wagner J. Perspectives of Women in Prostitution diversion program on DNA Collection for a High-Risk DNA Database. *International Journal of Criminal Justice Sciences*. 2017. No. 12. P. 111–128. doi: 10.5281/ZENODO.781621.
- Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
- Литвинов О. М. Загальносоціальний вектор у механізмі протидії злочинності та фактори, що його обумовлюють. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. № 41. С. 111–117.

- Murray C. Technology and Child Sex Trafficking: A Comparative Study of the United States, Venezuela, And The Philippines. *Plan II Honors Theses – Openly Available*. 2019. 89 p. doi: 10.26153/TSW/2591.
- Однолюк І. В. Теоретичні засади запобігання злочинності. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 4. С. 141–145.
- Ramdan S., Stewart A., Hill K., Mattison K. Human Trafficking. 2015. doi: 10.13140/RG.2.1.3645.2728.
- Riva S. Listening to the Girls of Benin City: Human Rights, Trafficking and Victimhood in the Italian Sex Industry. *Institute for the Study of Human Rights*. 2019. 67 p. doi: 10.7916/D8-VJEJ-8888.
- Steadham A. Human trafficking in Utah, America and the world. *Honors thesis*. University of Utah, 2014. 46 p. doi: 10.26053/0H-0P4Q-R6G0.
- Юридический энциклопедический словарь / [А. Я. Сухарев, М. М. Богусловский и др.]. 2-е изд., доп. М., 1987. 528 с.
- Sverdlick A. R. Human trafficking. Rutgers : The State University of New Jersey, 2014. 224 p. doi: 10.7282/T36D5R20.
- West A. E. Invisible children: an exploratory examination of child trafficking in the united states. University of Utah, 2014. 113 p. doi: 10.26053/0H-5Z5M-WDG0.
- Йосипів А. О. Загальносоціальна, спеціально-кримінологічна та індивідуальна профілактика злочинності: правові аспекти. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1. С. 315–324. (Серія «Юридична»).

Стаття надійшла до редколегії 27.02.2019

Niebytov A. – Doctor of Law, Head of the Main Department of the National Police in the Kiev region, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8493-3064>

The Prevention of Sexual Exploitation on the General Social Level

The purpose of the article is to conduct a comprehensive analysis of the features of the work of law enforcement agencies and other stakeholders in the field of prevention of sexual exploitation at the social level, followed by the development and publication for professional discussion of their own vision of the prospects of solving the problem. Methodology. Taking into account the goal, the specificity of the object and subject of the study, the methodological tools were chosen. The methodological basis of the article is a dialectical approach to the analysis of the situation in Ukraine and beyond. During the research, a system of methods of scientific knowledge was used: formal logic (abstraction, analogy, deduction, induction, synthesis) for a detailed examination of the issues; the empirical – during experimental research and expert interviewing; system analysis method – to determine the direction of implementation of innovative approaches to solving the problem; theoretical – in the study of scientific and educational literature; modeling – in the study of certain objects by modeling their individual characteristics. Scientific novelty is caused by the need to improve the existing forms and methods of law enforcement. The necessity of introduction of new tools in combating crime, as well as the use of qualitatively new and innovative approaches to the proper implementation of the tasks. Conclusions. Prevention of sexual exploitation at the General social level is aimed at reducing the number of illegal acts committed in this area by improving the socio-economic situation in the country, improving the moral, psychological and spiritual component of the life of citizens. The state policy of prevention of sexual exploitation at the General social level assumes overcoming of objective and subjective preconditions for sexual exploitation and is realized by purposeful activity of all institutions of society on elimination, reduction and neutralization of the factors determining existence of such phenomena.

Keywords: crime prevention; general social level; sexual exploitation; human trafficking.